

1. KAPITOLA

10. októbra 1720 ráno

„Žiadna bolesť netrvá večne,“ presviedčala samu seba v nádeji, že všetko prebolí. „Ale aj šťastie je pominuteľné,“ dodala zvyčajne. Toľkokrát si tú vetu opakovala, až slová postupne strácali význam a ostal len pocit úzkosti, ktorý sa v posledných rokoch stal súčasťou jej bytia. Cítila sa ako roztrhaná handrová bábika, dennodenne zvädzajúca boj o prežitie. Nemala na výber, musela byť odvážna a bojovať. Zanovitosť, ktorú mala v povahe, jej pomáhala kráčať vpred, stala sa odolnejšou a silnejšou. „Nikto o mne nebude môcť povedať, že som bola zbabelá,“ opakovala si Clara.

Ukrytá pod jutovou plachtou sústredene pozorovala dažďové kvapky stekajúce po baloch slamy, aby tak unikla opálovému svetlu prenikajúcemu pomedzi mriežkovanú štruktúru tkaniny. Odrazu si všimla, aký rozľahlý je priestor lemujúci cestu, po ktorej sa blížili k panstvu Castamarovcov. Keď si uvedomila, že nie je v bezpečí štyroch stien, musela si kontrolovať dýchanie, lebo tep sa jej tak zrýchlil, že takmer zamdlela. Pre podobné záchvaty paniky už niekoľkokrát stratila vedomie. Nenávidela tú bezmocnosť. Cítila sa zraniteľná, akoby sa

na ňu už-už malo zrútiť všetko zlo sveta, a zmáhala ju slabosť. Spomenula si, že práve tento strach bol dôvodom, prečo tak váhala, keď sa od seňory Moncadovej dozvedela, že v Castamare majú voľné miesto. Zavalitá hlavná sestra k nej podišla a oznámila, že jej dobrý priateľ, Melquíades Elquiza, majordom na panstve Castamar, hľadá skúsenú kuchárku.

„Clara, mohla by to byť tvoja šanca,“ posmeľovala ju.

Túžila po tom mieste, a zároveň ju desilo, že by musela opustiť nemocnicu, v ktorej žila a pracovala. Pri predstave, že sa túla po madridských uliciach či prechádza Hlavným námestím, ako kedysi dávno s otcom, sa jej zasekol dych, zalial ju pot a zachvátila ju slabosť. Aj napriek tomu sa so šatkou na očiach odhodlala sama priblížiť k Alcázaru, hoci len čo vytiahla päty z nemocnice, ovládla ju panika. Našťastie, seňora Moncadová bola taká milá, že k seňorovi Elquizovi išla namiesto nej a vychválila jej kulinárske zručnosti. Priatelili sa už dávno. V mladosti, keď ona slúžila u grófa Benaventeho a on u vojvodu z Castamaru, stretávali sa na vidieckych slávnostiach. Od nej sa seňor Elquiza dozvedel, že Clara zdedila lásku a vášeň k vareniu po matke, hlavnej kuchárke kardinála Giulia Alberoniho, bývalého ministra kráľa Filipa V. Bohužiaľ, neskôr prelát upadol do nemilosti a vrátil sa do Janova len s jej matkou.

Clara, matkina pomocníčka a pravá ruka, musela odísť z kardinálových služieb, odcestovať s ním mohla len hlavná kuchárka. Myslela si, že nové miesto nájde rýchlo, keď však hlavní kuchári v honosných domoch zistili, že všetky odporúčania jej napísala vlastná matka, odmietli ju. Navyše bola vzdelaná, čo nevzbudzovalo dôveru. Neostávalo jej iné, len

sa načas vzdať kuchárskych ambícií a zarábať si na živobytie opatrovaním nešťastníkov v miestnej nemocnici, známej tiež ako Nemocnica Zvestovania Panne Márii.

Veľmi ju trápilo, že takto dopadla. Jej otec, uznávaný lekár Armando Belmonte, pokladal vzdelanie dcér za dôležité. Nemohla mu nič vyčítať. Bol to osvietený muž a tak sa aj správal až do svojej tragickej smrti 14. decembra 1710. „Také široké vzdelanie a nadarmo,“ povzdychla si smutne. Od útleho detstva ich prísne a systematicky vychovávala guvernanka Francisca Barrosová. So sestrou sa vyznali v mnohých oblastiach: šitie a vyšívanie, etiketa, zemepis, dejepis, latinčina, gréčtina, matematika, rétorika, gramatika, ale aj moderné jazyky ako angličtina či francúzština. Chodili na hodiny klavíra, učili sa spievať a tancovať, čo pre rodičov predstavovalo nemalé náklady. Nehovoriac o oduševnenej záľube v čítaní. Po otcovej smrti im však vzdelanie nebolo nič platné a klesli na spoločenskom rebríčku. Na druhej strane, láska k vareniu, ktorá spájala matku s dcérou a otcovi vždy bola tŕňom v oku, nakoniec pomohla rodine prežiť.

„Drahá moja Cristina, načo máme kuchárku?“ neraz mame vyčítal otec. „Čo by povedali naši priatelia, keby vedeli, že so staršou dcérou tráviš celé dni v kuchyni vo výparoch z hrncov, hoci máme služobníctva viac ako dost?“

Keď sa rodine finančne darilo, Clara prečítala všetky možné kuchárske knihy vrátane prekladov niekoľkých arabských a sefardských zväzkov, z ktorých mnohé boli v Španielsku cenzurované. Dychtivo hltala *Knihu dusených pokrmov z mäsa a strukovín* kuchára Ruperta de Nola, *Štyri knihy o cukrárskom umení* Miguela de Baeza a všetky recepty, ktoré sa jej alebo

matke dostali do rúk. Odmalička sprevádzala ich kuchárku, seňoru Canovú, na potravinový trh a naučila sa od nej vyberať najlepšiu kapustu, šalát, cícer, šošovicu, paradajky, ovocie, ryžu. Od radosti bola celá bez seba, keď jej v detstve dovolili prebrať šošovicu a cícer, a bola nadšená, keď jej dali ochutnať vývar pri príprave polievky olla podrida alebo horkú čokoládu, ktorú jej otec získal vďaka kontaktom na kráľovskom dvore. Znovu pocítila túžbu stáť po maminom boku a pripravovať piškótové koláče s cukrovou polevou, torty, marmelády a džemy. Spomenula si, ako spoločne presvedčili otca, aby dal postaviť hlinenú pec na drevo, v ktorej by mohli pripravovať všakovaké druhy jedál. Najprv nesúhlasil, ale neskôr, pod zámienkou, že vyhovie požiadavke služobníctva, ustúpil.

Keď sa don Melquiades dozvedel od seňory Moncadovej o Clariných schopnostiach, rozhodol sa, že ju prijme. Castamar pre ňu predstavoval prvý krôčik v návrate do ozajstného kulinárskeho sveta. Miesto u vojvodu z Castamaru, ktorý bol v službách kráľa Filipa V. a preslávil sa vo vojne o španielske dedičstvo, znamenalo istotu. Vedela, že nejde o typický dom. Hoci bol veľký a významný, slúžila v ňom len asi tretina služobníctva, ktoré by sa vo vojvodskom sídle dalo očakávať. Majiteľ panstva, don Diego, sa po manželkinej smrti vyhýbal spoločnosti. Takmer nevychádzal z domu a za posledné roky sa objavil len na niekoľkých dvorných udalostiach.

Ešte než Clara odišla do Castamaru, napísala matke a sestre. O zmene bydliska a novej adrese ich mohla informovať len vďaka rozhodnutiu kráľa Filipa, ktorý povolil, aby poštové služby využívali aj poddaní, nielen dvorania, šľachtici či obchodníci. Poštovné zvyčajne platil príjemca, nechcela však,

aby mali zbytočné výdavky, preto ho uhradila zo skromných úspor.

Keď odoslala listy, musela čakať celý deň, kým Pedro Ochando, hlavný koniar v Castamare, dokončí poobedňajšiu prácu a za úsvitu naloží baly slamy do voza. Mala šťastie, bol upršaný deň. Pohonič bol taký láskavý, že ju vyzdvihol priamo v nemocničnej kočiarni, takže nemusela skrývať chorobný strach z otvorených priestorov.

„Radšej by som sa viezla vzadu, ak vám to neprekáža,“ poprosila vyhýbavo. „Baly slamy ma aspoň ochránia pred dažďom. Som slabo oblečená.“

Počas trojhodinovej cesty z Móstoles do Boadilly bez prestania lialo. Podchvíľou pocítila, ako koleso vbehlo do výmola, a pri predstave, že by jej slamená ochrana mohla vypadnúť z voza, ju premkol strach. Našťastie sa to nestalo. Bola už celá dolámaná z náročnej cesty, keď sa voz odrazu zastavil a mlčky seňor Ochando jej oznámil, že sú na mieste.

Poďakovala, rozlúčila sa a s prižmúrenými očami vystúpila z voza. Striaslo ju, keď jej chladné dažďové kvapky stiekli poza vyšívany golier pod šaty. Počkala, kým sa dostatočne vzdiali kvílivý zvuk kolies, a so zovretým hrdlom si cez oči previazala šatku. Úzkou škáročkou sotva videla zem pod nohami a s pomocou palice, ako nevidiaca, pomaly kráčala k opevnenému nádvoriu za zámkom. So zrakom upriameným na topánky sa modlila, aby jej šatka neskĺzla a neodhalila rozľahlosť panstva Castamar. Tep sa jej zrýchlil, pridala do kroku. Dýchala príliš rýchlo, začínali jej trpnúť končatiny. Prešla popod murovaný oblúk a dostala sa na nádvorie. Sotva si všimla hlúčik slúžok, ktoré so smiechom zbierali zabudnutú bielizeň zo šnúr.